

Z OBSAHU

SCK/

**Smart Cities
Klub podpísal
memorandum
s Aspernom**

INOVÁCIE/

**V Košiciach chcú
využívať geotermál**

ROZHOVOR/

**V Dubnici
pomáhajú jednotné
a kompatibilné
dáta**

Ohliadnutie sa za Smart Cities konferenciou

Po prvýkrát spojili svoje sily Smart Cities Klub a SME a zrealizovali spoločné podujatie, ktoré prinieslo atraktívnych hostí a zaujímavé podnety na tému inteligentných miest a technológií, ktoré by nemuseli byť pre Slovensko nedostupné.

OD STR. 3 →

NA ÚVOD/

Vážení priatelia,



Letné teploty mnohých možno donútili opäť sa zamyslieť nad témou zmeny klímy. Vyhovárať sa na zlé počasie je viac ako alibistické, pretože z väčšej časti za jeho výkyvy a extrémny môže človek. Smart riešenia a smart inovácie však môžu byť jedným z hýbateľov stabilizácie stavu, ideálne aj jeho postupného zlepšovania. Najväčšou brzdou ochoty ľudí spraviť niečo pre klímu sa totiž javia dva faktory: pohodlnosť a peniaze. Oba tieto faktory dokážeme prekonať s využitím moderných technológií.

Faktor pohodlnosti, zdá sa, technológie dobiehajú. Rôzne druhy elektromobility začínajú ponúkať komfort porovnateľný s konvenčnými palivami. Nové druhy obalov, ktoré EÚ „nanútila“ výrobcom namiesto plastov sa ukazujú ako praktické. Obnoviteľné zdroje energie sú dnes už naozaj konkurencieschopné nielen pre dotácie, ale aj pre svoju efektívnosť a ROI.

Tým sa dostávame k druhému problému. Aj o ňom sme hovorili na konferencii

SMART CITY SUMMIT: SME na ceste k Smart Cities, ktorú sme ako klub po prvýkrát organizovali s denníkom SME. Spojenie dvoch silných značiek v tejto téme prinieslo inšpiratívnych hostí aj zaujímavý obsah, ktorému sa venujeme aj v tomto čísle.

Smart Cities Klub si dlhodobo uvedomuje naliehavosť problematiky klimatických zmien, kvality životného prostredia a zdravých miest a snažíme sa konať. Odštartovali sme projekt Smart City Academy – zlepšenie kvality ovzdušia, ktorý je určený najmä pre mestá, aby sa inšpirovali riešeniami zo sveta a hľadali spôsob, ako ich implementovať do našich stredoeurópskych podmienok. Veľká časť výstupov projektu však bude k dispozícii aj pre širokú verejnosť na stránke www.smartcityacademy.sk. Srdečne vás na ňu pozývame a veríme, že možno aj vy nájdete inšpiráciu pre svoje mesto, či obec, alebo podnikanie.

*Miloslav Jurík
predseda Smart Cities klubu*

PROJEKT /

Mesto Šaľa využije Nórske fondy na boj so znečisteným ovzduším

Projekt Šaľa na ceste k zmierňovaniu klimatických zmien získal grant z Nórska v sume 729 992 €. Projekt bol spolufinancovaný v sume 128 822 € zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Cieľom projektu je Mesto Šaľa si je vedomé klimatických zmien a tým súvisiace neustále zvyšovanie extrémnych teplôt hlavne v letných mesiacoch, prívateľné dažde, povodne alebo extrémne nízke teploty. Preto v jeho záujme je znížiť vplyv klimatických zmien na svojom území prostredníctvom výsadby novej zelene, vytváraním zatienených plôch, rozširovaním



zelených plôch, izoláciou budov a znižovaním emisií CO₂ vo vzduchu. Aj vďaka týmto opatreniam sa nám podarí znížiť ďalšiemu otepľovaniu nášho mesta. Hlavným cieľom projektu je implementácia opatrení, ktoré prispievajú k zmierneniu a adaptácii na zmenu klímy. Tento cieľ vychádza z hlavných cieľov programu, jeho výstupov a ukazovateľov. Opatrenia sú naplánované tak aby priniesli pozitívny dopad na cieľovú skupinu. Vzhľadom na charakter a hlavný cieľ projektu ju tvoria všetci občania mesta Šaľa.

Zdroj/ Šaľa

KONFERENCIA /

Slovensko potrebuje inteligentné mestské štvrte

Ako vytvoriť inteligentnú a kvalitnú mestskú štvrť s dobrým urbanizmom, priateľskou architektúrou, inteligentnou mobilitou, energeticky úspornými budovami, blízkymi službami, kvalitným verejným priestorom a dobrou kvalitou života pre obyvateľov? Odpoveď na túto otázku hľadali primátori, odborníci i zástupcovia podnikateľských organizácií na konferencii Smart City Summit: Sme na ceste k Smart Cities. V spolupráci s denníkom Sme ju organizovalo Občianske združenie Smart Cities Klub a jej partnermi bola holandská ambasáda na Slovensku a Zväz stavebných podnikateľov Slovenska.

„Tvorba inteligentných mestských štvrtí je významným prvkom akcelerácie inovácií – a je u nás zatiaľ v plienkach. Ponúka však Jepriležitosť pre projektové a stavebné inovácie, od znižovania uhlíkovej stopy cez energetickú efektívnosť, smart budovy až po kvalitný verejný priestor, inklúziu a podporu lokálnych komunít. Žiaľ, na Slovensku túto tému často neriešia ani mestá ani developeri a namiesto



treba konštruktívnu spoluprácu medzi mestami, investormi, vedeckými a výskumnými partnermi i verejnosťou. Je to dlhodobější koncept, na ktorý je potrebné mať víziu a uvažovať ďalej

mesto? V európskom kontexte sa mestá vyvíjali stáročia a nestávalo sa často, že nejaké vzniklo od nuly. V takom prípade si musíme položiť viaceré otázky: čo chceme dosiahnuť, aké sú možnosti a aké sú riziká. Máme stručný manuál, ktorým sme sa riadili,“ opísal skúsenosti pri výstavbe Gerhard Schuster, CEO spoločnosti, ktorá má rozvoj Aspernu na starosti.



hľadania spôsobov spolupráce sa hľadajú skôr chyby a príčiny, prečo to nejde,“ vysvetľuje význam témy Vladimír Jurík, zakladateľ Smart Cities Klubu.

Inšpirácia z Rakúska

Na rozvoj inteligentných mestských štvrtí

ako na koniec jedného volebného obdobia. Po príklade, ako by taká spolupráca mohla vyzeráť, pritom netreba chodiť ďaleko. Vo Viedni vyrástla a stále sa rozvíja štvrť Aspern Seestadt, ktorá by mohla byť vzorom ako k projektom smart miest pristupovať.

„Ako vlastne postupovať, ak chceme postaviť

Aspern Seestadt je jedným z najväčších urbanistických projektov v Európe. Nová štvrť, ktorá vo viedenskom Donaustade vyrastá na brehu umelého jazera, bude po dokončení domovom pre vyše 20-tisíc ľudí. Jej súčasťou sú rozsiahle zelené plochy a parky, mestská štvrť však má ponúkať aj tisíce pracovných miest v pešej dostupnosti. Rýchlo rastúce mesto sa snaží o stratégiu „smart climate city“, keď prihliada na klimatické a environmentálne dopady použitých riešení a konceptov.

Smart Cities Klub s rakúskym partnerom podpísal memorandum o spolupráci. Jej súčasťou bude poradenstvo, výmena skúseností, vzdelávanie a zdieľanie najlepších postupov. Je to veľká príležitosť pre naše mestá. Rozvoj spolupráce podnietila vlnajúšia návšteva Aspernu, kde boli zástupcovia Smart Cities Klubu súčasťou delegácie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR pod vedením štátnej tajomníčky Ingrid Brockovej. Tu vznikol prvý Pokračovanie na nasledujúcej strane

KONFERENCIA /

Slovensko potrebuje inteligentné mestské štvrte

impulz pre spoluprácu a nasledovala analýza možností spolupráce a mravčia práca predstaviteľov Smart cities klubu. Pretože keď vedenie

Cities Klubu otvorila diskusiu, čo na to treba ako zmeniť zabehnuté vzťahy medzi investormi a mestami.

Výzvou do budúcnosti je aj zlepšenie možností obstarávať inovatívne riešenia. Viacerí primátori upozornili na to, že súčasné nastave-



Aspernu súhlasilo so spoluprácou, tak povinnosťou na našej strane bolo dať tejto spolupráci život. Tak, aby nezostala iba na papieri. Dnes už sme presvedčení, že naše mestá budú mať z tejto spolupráce úžitok – pokiaľ si mestá samotné vytvoria na svojej strane dobré podmienky pre túto spoluprácu. Môžeme povedať, že dnes sme pripravení im pomôcť inteligentnú mestskú štvrť zorganizovať a vytvoriť. Vedť to je zmysel a poslanie Smart Cities klubu – vyhľadať a následne ponúknuť dobré riešenia pre naše mestá.

Podpis memoranda nášho klubu s Aspernom je významným síce – ale iba krokom na tejto ceste.

Prekážkou je napríklad obstarávanie

Budovanie projektov ako je Aspern Seestadt by malo byť ambíciou aj pre slovenské mestá. Konferencia Smart

Mestám často chýba vízia, jasne vymedzený cieľ, v rámci ktorého sa investori môžu pohybovať. Tým by naopak mohol pomôcť nový stavebný zákon, keďže zmeny potrebujú viac ako samotní stavbári.

Slovensko je však na chvoste krajín v dĺžke povoľovacích procesov. Nezriedka sa stáva, že kým schvaľovanie projektu dospeje k zdarnému koncu, situácia sa natoľko zmení, že ho treba navrhnuť nanovo.

nie samosprávam neumožňuje získavať dobrú kvalitu za dobrú cenu, keďže momentálne sa prihlíada takmer výhradne na financie. Mestá sú tak tlačene do uprednostňovania generických riešení, ktoré z dlhodobého hľadiska neprinášajú potrebnú hodnotu, pretože je to pre nich z hľadiska alibi prístupu bezpečnejšie riešenie. Dnešná aplikačná prax prináša paradox – čím viac alibi prístupov vo verejnom obstarávaní používa, tým väčšie škody z národohospodárskeho hľadiska prináša! Účastníci diskusie – najmä z radov hospodárskej praxe vyjadrili názor, že práve Úrad pre verejné obstarávanie by sa mal postaviť na stranu nositeľov inovácií a smart riešení, pretože inak si do budúcnosti vyrobíme taký problém, ktorý sme tu doposiaľ nemali. Budeme mať peniaze na inovácie z eurofondov, budeme mať riešenia – ale nebudeme ich vedieť obstaráť pretože nie sme systémovo a mentálne pripravení obstarávať originálne riešenia. Jednoducho preto, že nás niekto vyhreší a bude chcieť postihovať za to, že sme nepostupovali dostatočne konzervatívne, že sme nedávali na prvé miesto najnižšiu cenu, alebo sme nepripustili súťaž dostatočného množstva konkurentov. Ale pri inováciách je práve cieľom vybrať originál – a nie originál s

Pokračovanie na nasledujúcej strane



KONFERENCIA /

Slovensko potrebuje inteligentné mestské štvrte

niekoľkými okopírovanými riešeniami s nižšou cenou. Aj toto je ukázkový príklad prešustrovania európskych peňazí. To je naozaj také ťažké pochopiť?

Nepodceňujme komunikáciu

Neznamená to však, že k pokroku v našich končinách vôbec nedochádza. Príkladom môže byť napríklad revitalizácia oblasti smíchovskej železničnej stanice, ktorú má pod palcom Inštitút plánovania a rozvoja hlavného mesta Prahy. Hlavným mottom prestavby bolo, že životom a energiou mesta sú ľudia.

„Smart city je v prvom rade mesto, v ktorom sú spokojní obyvatelia. To je cieľ, ktorý sledujeme,“ vysvetlil základný rámec prestavby Lukáš Tittl, senior špecialista inštitútu.

„Nástrojmi môžu byť nové technológie, rôzne dátové sady, vyhodnocovanie, ktoré zlepšia efektívnosť, ale sú to i staré technológie, ktoré sú osvedčené a funkčné – a to je predovšetkým fungujúci a dobre premyslený urbanizmus. Ak ho naplánujeme správne, mesto bude dobre fungovať. Ak však podceníme komunikáciu a participáciu, nepomôžu nám žiadne nové

technológie,“ zdôraznil skúsený manažér význam dobrej prípravy projektov a vzťahov nielen s účastníkmi projektov, ale i s verejnosťou.

Podobná skúsenosť možno čakať i Košice. Druhé najväčšie slovenské mesto má práve v týchto dňoch vyhodnocovať medzinárodnú súťaž, ktorej výsledkom by mal byť rozvoj

dôležitého mestského územia.

„Naštartovali sme pohľad na riešenie územia, ktoré je skrytou perlou Košíc. Ide o územie okolo rieky Hornád, ktoré nazývame aj novým mestským centrom Košíc,“ vysvetľuje prvý námestník primátora metropoly východu Marcel Gibóda. „Chceme vytvoriť miesto, kde budú všetky funkcie využívané obyvateľmi okolia, aby nemuseli cestovať po meste a zaťažovať mestské dopravné tepny, mestské okruhy a aby svoju službu či už štátnych orgánov, nemocníc alebo vysokých škôl našli na jednom, ľahko dopravne dostupnom mieste,“ hovorí.

Nám neostáva, iba v tejto chvíli obdivovať odvahu zástupcov mesta Košice, že sa vydali ťažšou, ale pre mesto užitočnejšou cestou rozvoja a želáme si, aby svojím príkladom inšpirovali ostatné mestá na Slovensku.

A pokiaľ ide o obyvateľov našich miest – radi by sme povedali to, čo dnes nepovedia politickí predstavitelia miest: že veríme v mentálnu vyspelosť obyvateľov, ktorí takéto odvážne rozhodnutia ocenia minimálne tak, ako vedia oceniť tých, ktorí im pred voľbami opravujú cesty a chodníky...

Zdroj/ SCK, Foto/ Aspern, Daniel Hawelka, SME, Praha



KONFERENCIA /

Inovácie vo svete vznikajú v hospodárskom priestore cestou zdola

Budovanie inteligentných miest sa nezaobíde bez udržateľného financovania. Znamená to, že musí byť v prvom rade efektívne – a teda smerovať do inovácií. O tom, aké možnosti ponúkajú európske štrukturálne a investičné fondy, ako môžu samosprávy využiť peniaze z Plánu obnovy a najmä ako môžu efektívne obstarávať inovácie diskutovali odborníci, zástupcovia samospráv i štátnych orgánov na konferencii Smart Cities Summit: Sme na ceste k smart cities. Podujatie organizovalo združenie Smart Cities Klub v spolupráci s denníkom Sme a s podporou partnerov, holandskej ambasády a Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska.

Väčšina investičných zdrojov dnes prichádza z európskych prostriedkov, či už to sú Európske štrukturálne a investičné fondy alebo Plán obnovy. Na úrovni samospráv a regiónov, ktoré by z nich mali najviac profitovať, však nie vždy panuje spokojnosť.

„Zdá sa nám, akoby sa už dopredu rozhodlo, čo bude predmetom oprávnených



aktivít. Veľa logických zámerov a aktivít, ktoré by dokázali vytvárať synergický efekt v hospodárstve miest a regiónov



sa tak medzi nich nedostane,“ upozorňuje zakladateľ Smart Cities Klubu Vladimír Jurík.

Základom je spolupráca

Zdrojom inšpirácie by mohla byť aj Veľká Británia. Budovanie a rozvoj inteligentných miest je pre Spojené kráľovstvo prioritou a v mnohých oblastiach má už zavedené funkčné a rokmi overené riešenia.

„Aby sme boli úspešní, potrebujeme spolupracovať, či už hovoríme o financovaní alebo riadení projektov,“ ponúka britský recept veľvyslanec Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na Slovensku Nigel Baker. Upozorňuje, že sa treba vyvarovať prístupu zhora nadol. „Aby samosprávy mohli vytvoriť nejaký projekt, potrebujú kreativitu, financie a spoluprácu. Aj preto sme v Británii poskytli prístup k rôznym projektom aj súkromnému sektoru,“ hovorí. Dôležitý podľa neho nie je zdroj financovania, ale spôsob, ako samosprávy dokážu maximalizovať jeho, alebo ich využitie.

Efektívna stratégia príde zdola

V spolupráci inštitúcií vidí riešenie aj Dušan Velič, štátny tajomník Ministerstva

investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. „V každom kraji chceme vytvoriť regionálne inovačné centrum ako zoskupenie ľudí a udržať tak inovačný trojuholník, ktorého súčasťou je aj biznis, priemysel, služby či vysoké školy, univerzity a private výskumné inštitúcie. Preto sa treba na kraji pýtať na regionálne inovačné centrá, byť v nich aktívny a predkladať projekty do integrovaných územných stratégií, aby boli financované,“ vysvetľuje. Ale musia to byť Integrované územné stratégie a nie projekty, ktoré sa takto iba nazývajú, ale podstatu veci nenapĺňajú

Práve do nových integrovaných stratégií vkladajú samosprávy veľkú nádej. Nový nástroj by mal napomôcť efektívnejšiemu využívaniu zdrojov na regionálnom princípe. Existuje však obava, aby tieto prostriedky neboli dopytovo orientované. Kľúčom k riešeniu je dostatok – a to rozmanitých -Integrovaných územných stratégií – a tie musia vzniknúť zdola – spoluprácou miest, obcí, hospodárskych subjektov, inovatívnych spoločností a výskumných a vzdelávacích inštitúcií.

„Je veľmi dôležité pochopiť, že skutočné inovácie a akákoľvek podpora regiónov môže úspešne vzniknúť iba zdola. Pretože len človek,

KONFERENCIA /

Inovácie vo svete vznikajú v hospodárskom priestore cestou zdola

ktorý v danom regióne býva, žije, pracuje, trápí sa, chodí do školy a potom do práce, prípadne sa stane podnikateľom, len ten reálne pochopí, čo je dobré pre ten región, čo v ňom prežije a čo v ňom neprežije. To sa nedá úplne presne získať ani z dát a už vôbec nie z úradov,“ vysvetlil svoj pohľad Mário Lelovský, prvý viceprezident Republikovej únie zamestnávateľov.

Mestá pritom často nepotrebujú dotácie. Inovovať dokážu aj s návratnými zdrojmi, potrebujú však pomoc na začiatku.

Na druhej strane, samotné samosprávy majú málo skúseností s prípravou kvalitných investičných plánov. Je to aj dôsledkom nedostatku skúsených odborníkov, čo zase vyplýva z nedostatočnej regionálnej integrácie – na Slovensku sú samosprávy rozdrobené a často príliš malé na to, aby dokázali pripraviť a realizovať kvalitné projektové plány.

Európsky príklad

Pomôcť by možno mohlo spájanie rovnako zmýšľajúcich, ponúka návod Ján Figeľ. Spoluzakladateľ Európskeho inštitútu pre inovácie a technológie pripomína, že projekt,



ktorý má spájať práve vedomostné a inovačné spoločenstvá z trojuholníka veda a výskum, vysokoškolské vzdelávanie a podnikanie, sa ukázal ako životaschopný a prináša už reálne zisky.

„Cesta z krízy je cez inovácie. Urobiť veci lepšie, lacnejšie, efektívnejšie, udržateľne a ziskovo. A to sa dá, nie sú to len sladké reči,“ pripomenul Figeľ na konferencii Smart City Summit.



KONFERENCIA /

Aj slovenské mestá môžu byť motorom inovácií

Mestá na Slovensku cítia nedostatok riešení pre koncept smart cities. Jednou z príčin je aj slabší ekosystém podpory vzniku inovácií a nedostatočná podpora samotných miest pri tvorbe trhu s inováciami. Aj o tom, ako na tom sú, kde chýba ponuka a či podnikateľský sektor chápe dostatočne špecifiká samospráv diskutovali primátori, odborníci a predstavitelia štátnej správy na konferencii Smart City Summit: Sme na ceste k smart cities.

Predseda Smart Cities Klubu Miloslav Jurík približuje výber okruhov, ktorým sa konferencia venovala: „Zamerali sme sa na kľúčové, aktuálne a spoločensky závažné témy. Za dôležité považujeme mestské inovácie a tvorbu lokálneho ekosystému na ich podporu. Preto sa sústreďíme na konkrétne postupy a inšpiratívne riešenia, ktoré zlepšia fungovanie slovenských miest a obcí a umožnia im čerpať dodatočné zdroje. Dotkli sme sa aj súčasných i budúcich možností financovania komunálnych projektov a integrovaných územných investícií,“ hovorí.

Slovenské mestá sa pri prejavovaní svojich vízií na realitu môžu opierať aj o pomoc Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí, ktoré spolupracuje so Smart Cities Klubom. Ako povedala štátna tajomníčka ministerstva, Ingrid Brocková, otváranie dverí a prepájanie spolupráce na rôznych úrovniach je v DNA rezortu. „Dnes stojíme pred viacerými globálnymi výzvami, ktoré si vyžadujú inovatívne inteligentné riešenia. Potrebujeme odpovede na megatrendy ako je digitálna transformácia, environmentálne výzvy, ale starnutie obyvateľstva či migrácia. Tu je priestor pre smart city riešenia,“ povedala Ingrid Brocková.

V Holandsku chcú tvoriť šťastné mestá

Cenným úvodom do diskusie o inteligentných mestách bola skúsenosť z Holandska. Zakladateľ združení Six Fingers a Happy

Citizen Design Rob Adams vysvetlil, ako sa v krajine tulipánov postupne menilo povedomie o tom, čo to vlastne smart city znamená.

Kým pôvodne bolo označenie smart synonymom pre technológie a honbou za zvyšovaním efektivity, dnes je pohľad iný. „Problémom efektivity je to, že nemusí nevyhnutne zvyšovať kvalitu života. Cieľom by malo byť šťastie ľudí a nie technológia,“ upozornil. Mestá by podľa neho mali opustiť dizajn zameraný na jednotlivca.

Na časté zamieňanie cieľa a prostriedku upozornil aj James Kuo-Ann Chiao, prezident

presadzovaní zmien, či vytvorenia lokálneho inovačného ekosystému.

O recept, ako sa dostať z komfortnej zóny a aj v zložitých podmienkach úspešne nasmerovať mesto na cestu inovácie, sa podelil napríklad primátor Dubnice nad Váhom Peter Wolf. „Ak je problém správne definovaný, správne kvantifikovaný a máme o ňom informácie, tak dokážeme eliminovať riziko, určiť si cieľ a nastaviť si cestu k nemu,“ hovorí. „Veľmi nám pri tom pomohlo práve členstvo v Smart Cities Klube – pretože raz vidieť je naozaj viac ako stokrát počuť.“

Pomohla by reforma

Zaujímavý projekt predstavil aj podpredseda Banskobystrického samosprávneho kraja Ondrej Lunter. Župa sa vydala cestou prepájania samospráv s regiónom napríklad i prepájaním geografických informačných systémov na úrovni kraja s miestnymi iniciatívami, čo pri naša zaujímavé príležitosti napríklad v oblasti cestovného ruchu. „Máme prepojené geografické mapy, vďaka ktorým dokážeme v rôznych vrstvách plánovať územný rozvoj,“ vysvetľuje.

Zástupcovia samospráv i podnikateľského sektora sa zhodli na tom, že pre zavádzanie inovácií je kľúčové zavedenie inovačného ekosystému. Veľký význam má i integrácia dát a ich zdieľanie naprieč všetkými úrovňami.

Územnosprávnemu členeniu by však podľa účastníkov prospela reforma, ktorá by lepšie prerozdelená kompetencie jednotlivých vrstiev samospráv či dokonca ich zlučovanie. Tu by sa Slovensko mohlo inšpirovať vo viacerých krajinách Európy, kde také zlučovanie prinieslo nielen vyššiu efektívnosť.



Taiwanskej asociácie pre inteligentné mestá. Účastníkom konferencie ukázal recept, vďaka ktorému sa taiwanské mestá pravidelne umiestňujú v rebríčkoch smart cities na popredných priečkach. Pri inováciách je podľa neho dôležitý princíp glocalizácie – využívania inovatívneho know-how s použitím lokálnych zdrojov a partnerov.

Smart riešenia v slovenských podmienkach

O inovatívne postupy a riešenia nie je núdzba ani v slovenských mestách. Snaha o posun však často naráža na rôzne prekážky. Počas panelovej diskusie so zástupcami miest, krajov, podnikateľského i neziskového sektora zazneli kľúčové informácie napríklad o riešení dátovej problematiky, potrebe líderstva pri



SMART CITY KLUB /

Slovenské smart mestá nájdu inšpiráciu vo Viedni

Slovenské mestá sa pri hľadaní vízie inteligentného rozvoja budú môcť oprieť o bohaté skúsenosti z rakúskej metropoly. Smart Cities Klub podpísal memorandum o spolupráci s viedenským Aspernom, novou štvrťou hlavného mesta, ktorá sa rozvíja podľa princípov moderného urbanizmu.

„Len pár desiatok kilometrov od slovenských hraníc vyrastá jedinečné mesto, v ktorom je kvalita života jeho obyvateľov na prvom mieste. Ako princípy smart city fungujú v praxi, čo sa osvedčilo, ako kvalitný projekt naozaj dokáže prilákať ľudí i biznisy, tak môžeme sledovať naozaj zblízka. Sme veľmi radi, že sa nám podarilo nadviazať úzku spoluprácu, ktorá ešte viac otvorí okno do zákulisia budovania inteligentného mesta aj pre našich členov,“ hovorí Miloslav Jurík, predseda Smart Cities Klubu.

„Situácia, keď sú hlavné mestá dvoch štátov tak blízko vedľa seba, je jedinečná. Existuje veľmi veľa možností, ako môžeme spolupracovať a vymieňať si skúsenosti. To je našim cieľom a preto sme podpísali aj toto memorandum. Chceme byť v užšom kontakte, mať možnosť vymieňať si názory, ale i vyvíjať a pripravovať riešenia, ktoré sú vhodné na rôzne situácie,“ povedal Gerhard Schuster, predseda predstavenstva a CEO spoločnosti Wien 3420 aspern Development AG, ktorá vývoj mestskej časti Aspern Seestadt zastrešuje.



Aspern Seestadt je jedným z najväčších urbanistických projektov v Európe. Nová štvrť, ktorá vo viedenskom Donaustadte vyrastá na brehu umelého jazera, bude po dokončení domovom pre vyše 20-tisíc ľudí. Jej súčasťou sú rozsiahle zelené plochy a parky, mestská štvrť však má ponúkať aj tisíce pracovných miest v pešej dostupnosti. Rýchlo rastúce mesto sa snaží o stratégiu „smart climate city“, keď prihliada na klimatické a environmentálne dopady použitých riešení a konceptov.

Rakúsky partner sa so Smart Cities Klubom dohodol na spolupráci pri vývoji inteligentných mestských štvrtí na Slovensku a na zdieľaní svojich skúseností. Zapojí sa aj do podujatí Letných škôl smart cities, ktoré

organizuje slovenské združenie, ako aj do ďalších workshopov a konferencií. Súčasťou spolupráce bude tiež poradenstvo, výmena skúseností, vzdelávanie a zdieľanie najlepších postupov.

Smart Cities Klub na Slovensku združuje krajské metropoly, okresné mestá i VÚC. Klub im ponúka neformálnu platformu na spoluprácu pri tvorbe vízií a stratégií, ale i praktickú pomoc pri ich premene na skutočnosť. Združenie popri rakúskom Asperne už dlhodobo intenzívne spolupracuje s odborníkmi a inými zahraničnými partnermi, napríklad nórskou sieťou Smart Cities Norway Network, ďalšími organizáciami vo Švédsku, Dánsku či Holandsku alebo v krajinách V4.

Zdroj/ SCK

INOVÁCIE /

V Košiciach chcú využívať geotermál

V horizonte do troch rokov by sa mohlo začať s výstavbou takmer 20-kilometrového horúcovodu, výmenníkovej stanice tepla, strojovne a prečerpávacej stanice, ako aj tepelného napájača z Ďurkova do bývalej Teplárne Košice - TEKO, ktorá je od 1. mája súčasťou MH Teplárenského holdingu a.s. Všetky tieto práce sú potrebné k tomu, aby sa od začiatku roka 2026 mohol naplno spustiť projekt zásobovania metropoly východu teplom z geotermálnych vrtov, ktoré ležia medzi obcami Ďurkov, Olšovany, Svinica, Košická Polianka a Bidovce.

Počas pilotnej prevádzky by mohlo geotermálne teplo tvoriť až 20 percent objemu tepla na vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody, ktoré najmä zo zemného plynu a uhlia v súčasnosti vyrába TEKO. Po roku 2030 by podiel ekologického vykurovania v Košiciach mal podľa generálneho riaditeľa MH Teplárenského holdingu Marcela Vrátného vzrásť až na 80 percent.

„Doviesť geotermálnu energiu do Košíc je zložitý proces, no verím, že v januári 2026 s tým začneme. To najťažšie nás ešte len čaká, keďže musíme všetci spojiť sily a zaistiť si financovanie vo výške 90 miliónov eur. Snažíme sa, aby podiel geotermálnej energie bol na začiatku vo výške 20 percent a neskôr by podiel obnoviteľných zdrojov dosiahol až 80 percent. V tomto by bola zahrnutá nielen geotermálna energia, ale aj výroba tepla z biomasy, či energetické zhodnotenie odpadov v našom meste. Pri ročnej dodávke tepla 180 000 MWh by sme vypúšťali do ovzdušia o 54 000 ton CO2 menej a zároveň by sa sme obmedzili aj produkciu oxidov dusíka a ďalších škodlivín.“

Košice patria podľa primátora mesta Jaroslava Polačka (nezávislý) k lokalitám s najzamorenejším ovzduším na Slovensku. Či už geotermálne vrty pri Ďurkove alebo projekt dekarbonizácie v U. S. Steele prostredníctvom inštalácie elektrických oblúčkových



pecí môžu výrazne pomôcť k tomu, aby sa v Košiciach znížili emisie a zlepšila kvalita životného prostredia.

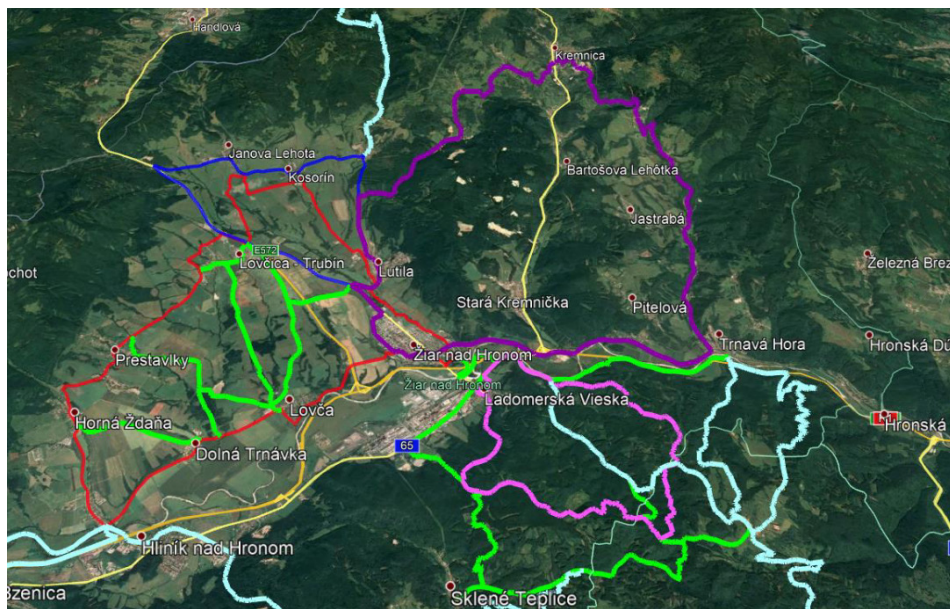
Zdroj/ Košice

DOPRAVA /

Nové cyklochodníky pri Žiari nad Hronom

Mesto plánuje cyklotrasy v dĺžke takmer 80 kilometrov. Projekt má na starosti Ján Žilovec, ktorý aktuálne pracuje s návrhom cyklochodníkov, ktoré vytvoril ešte pred ním Michal Kaščák.

„Bolo to po našich spoločných stretnutiach v lete 2021, kedy som sa aj ja zapojil do tvorby. No pôvodný návrh cyklochodníkov vznikol ešte pred mojim zapojením v minulom roku,“ vysvetľuje na úvod Ján Žilovec.



V pláne je vytvorenie celej siete cyklochodníkov v okolí Žiaru nad Hronom. „Na začiatok sme sa dohodli, že je vhodné vyznačiť takzvaný nosný cyklochodník, a teda chodník, ktorý spája najviac obcí v regióne a od ktorého môžeme viesť a pripojiť ďalšie cyklochodníky,“ hovorí Ján Žilovec, ktorý si navrhovanú trasu sám viackrát na bicykli prešiel. „A aj napriek tomu, že značná časť vedie po asfaltových komunikáciách, pre zdolanie celej plánovanej trasy je potrebné mať horský alebo crossový bicykel.“ Zatiaľ neexistuje presný termín, kedy bude projekt ukončený.

Aktuálne je projekt v období schvaľovania, „Po zabezpečení všetkej dokumentácie bude cyklochodníku pridelené oficiálne číslo, pod ktorým bude evidovaný v sieti cyklochodníkov na Slovensku. Následne môžu byť začaté práce v teréne, a teda osádzanie cyklosmerovníkov a cykloznačenia ako aj maľovanie samotného cykloznačenia,“ uzatvára Ján Žilovec.

Zdroj/ Žiar nad Hronom

ROZHOVORY S PRIMÁTORMI /

Primátor Dubnice nad Váhom: pomáhajú nám jednotné a kompatibilné dáta

Aby sa mesto rozvíjalo, potrebuje koncepčné uvažovanie pri nastavovaní vízie, racionalizáciu rozhodnutí a zvyšovanie efektivity práce. To ide ruka v ruku s digitalizáciou procesov a správou dát pod jednou strechou. „V 21. storočí je ne-logické, aby každá mestská inštitúcia pracovala s iným ekonomickým alebo registratúrnym softvérom,“ tvrdí primátor Dubnice nad Váhom Peter Wolf. Jeho odpovede sú súčasťou série rozhovorov s primátormi a starostami členských miest Smart Cities Klubu.

Rozhodli ste sa viesť vaše mesto cestou moderného rozvoja. Ste členmi Smart Cities Klubu. Vedeli by ste povedať tri základné oblasti, ktorým sa z rozvojového hľadiska venujete a považujete ich za prioritné?

Za kľúčové oblasti považujem budovanie udržateľného mestského rozvoja, perspektívne plánovanie krátkodobých, strednodobých a dlhodobých cieľov a popri tom zohľadňovanie súčasnej klimateckej situácie. K ďalším prioritám, ktoré prirodzene vyplynuli z potreby prijímať zodpovedné a racionálne rozhodnutia, radím digitalizáciu procesov, ako aj získavanie a správu dát všetkých organizácií mesta takpovediac pod jednou strechou. Považujem za dôležité mať pre správne rozhodovanie včas k dispozícii dostatok informácií.



Čo to znamená v praxi?

Ako príklad spomeniem prácu so smart mapami. Ak chceme napríklad zmysluplne naplánovať rekonštrukcie ciest a chodníkov, mali by sme vedieť, koľko ich v meste máme, aká je frekvencia ich využitia, komu patria, do akej miery sú poškodené a tiež to, či sú pod nimi vedené inžinierske siete. Takéto dáta vieme vizualizovať a analyzovať, na ich základe dokážeme pripraviť zodpovedný a systematický plán rekonštrukcie aj s časovým harmonogramom, ktorý nie je založený len na dojmoch.

Ako s dátami pracujete?

JPodarilo sa nám do jedného systému integrovať dáta z katastra, registratúry, policajného zboru a podobne, aby sme nepracovali s izolovanými údajmi. V 21. storočí je z hľadiska efektivity práce i z hľadiska eliminácie chýb nelogické, aby napríklad každá mestská inštitúcia pracovala s iným ekonomickým alebo registratúrnym softvérom. S jednotlivými

informáciami v takom prípade nedokážete efektívne pracovať a vyhodnocovať ich. Dnes v Dubnici nad Váhom po dlhej a náročnej ceste pracujeme s fungujúcim systémom, jednotným pre všetky organizácie, ktoré zriadujeme alebo ktoré sme ako mesto založili. Dáta máme zhromaždené a kedykoľvek prístupné, vieme s nimi pracovať a vyhodnocovať ich, a tak zlepšovať našu činnosť aj prijímané rozhodnutia.

Téma smart cities je bezpochyby témou vyjadrujúcou spoločenskú zodpovednosť. Ako vám v tom pomáhajú súčasné eurofondy?

Dôležitou oblasťou, v ktorej nám moderné technológie pomáhajú skvalitňovať život v meste, je bezpečnosť. Práve na jej posilnenie a intenzívnejší zber dát sme získali z európskych fondov nenávratný finančný príspevok, presahujúci pol milióna eur. Vďaka nemu pokryjeme značnú časť územia mesta modernými monitorovacími zariadeniami – kamery, využívajúce analytiku a umelú inteligenciu,

dokážu napríklad vyhodnotiť rizikový pohyb ako útok či výtržníctvo a automaticky vyzvať mestskú políciu na zásah. Eliminujeme tak zlyhanie ľudského faktora. Podobne inteligentne dokážeme ovládať aj verejné osvetlenie, meniť jeho intenzitu a pri zvyšovaní bezpečnosti zároveň znižovať náklady na energie. Sledujeme aj naplnenosť smetných nádob pri obytných domoch, frekvenciu ich otvárania a podobne. Snažíme sa byť na jednotlivé výzvy vopred projektovo pripravení, aby sme boli v čerpaní úspešní.

Prebieha nové programové obdobie EŠIF, pripravuje sa financovanie prostredníctvom Plánu obnovy. Čo by ste uvítali z hľadiska zamerania financovania jednak smart aktivít vo vašom meste, prípadne čo by ste uvítali z hľadiska financovania aktivít zameraných na zlepšenie kvality života obyvateľov vášho mesta. Čo by vám pomohlo naplniť vaše plány?

Náš región má silné zastúpenie priemyslu. Preto potrebujeme riešiť témy ako mobilita,

Pokračovanie na nasledujúcej strane

ROZHOVORY S PRIMÁTORMI /

Pokračovanie

využitie obnoviteľných zdrojov energie so zameraním na znížovanie dopadov klimatických zmien, nakladanie s odpadmi, ich spracovanie a zhodnocovanie. Chceme sa sústrediť aj na vytváranie podmienok pre aktívny oddych a rekreáciu.

Nové programové obdobie a fondy EÚ sú možnosťou získať nenávratné zdroje, ktoré však nebudú len dotáciou na zveľadenie, ale najmä investíciou, ktorá pomôže riešiť problémy regiónu.

O akých konkrétnych investičných plánoch uvažujete?

V rámci Plánu obnovy sme nastavili stratégiu čerpania grantových zdrojov na projekty regionálneho významu. Patrí medzi ne napríklad obnova športových centier, ktoré využívajú obyvatelia celej spádovej oblasti či budovanie cyklotrás a tvorba racionálnej odpadovej infraštruktúry. Rovnako musíme ako mesto čeliť nedostatku parkovacích kapacít.

Riešenie tejto situácie vidíme v stavbe parkovacích domov, ktorých dobre zvládnutá výstavba môže byť pre danú lokalitu prínosom. V neposlednom rade by mali samosprávy ako tvorcovia územia myslieť aj na následky klimatických zmien a pripravovať projekty, ktoré ich pomôžu zmierniť a život v meste spraviť nielen znesiteľným, ale aj komfortným.

Sme na veľmi dobrej ceste k vytvoreniu stredoeurópskeho smart Living Lab centra, ktorého súčasťou by malo byť aj vzdelávacie stredisko, zamerané na zdieľanie vedomostí v oblasti inteligentných a udržateľných riešení pre mestá a regióny. Okrem mesta Dubnica nad Váhom a Slovenskej technickej univerzity bude na projekte výraznou mierou participovať práve Smart Cities Klub v spolupráci s Čínskou medzinárodnou asociáciou pre hospodársku spoluprácu na Taiwane (CIECA). Tu vidím veľký priestor na čerpanie mimorozpočtových zdrojov.

V akých oblastiach si viete predstaviť uplatnenie smart riešení?

Pri rastúcich cenách energií má napríklad veľký význam zodpovedne pristupovať k

efektívnemu nakladaniu s energetickými zdrojmi, keďže práve samosprávy vlastnia a spravujú veľkú časť infraštruktúry, verejného osvetlenia, budov a energeticky náročných stavieb. Monitoring spotreby energie a opatrenia na racionalizáciu spotreby budú nevyhnutné a smart riešenia môžu pomôcť. Zároveň však platí, že ak sa použijú nekonceptne, môžu prácu naopak skomplikovať a vytvoriť dodatočné náklady. Preto považujem



za dôležité budovať udržateľné riešenia a rozvíjať spoluprácu miest a obcí najmä pri výmene informácií, ideálne vo forme dát v jednotnej štruktúre, aby bola zabezpečená vzájomná kompatibilita.

Spolupracujete pri príprave a realizácii projektov vášho mesta s okolitými obcami alebo sa skôr zameriavate na vlastný rozvoj?

Dubnica nad Váhom je predsedajúcim mestom strategicko-plánovacieho regiónu Dubnicko-Ilavsko. Spolu s kolegami primátormi a starostami sme si stanovili regionálne priority, na ktoré by sme radi získali európske zdroje a pracovali na ich rozvoji.

V Ilavskom okrese sme zároveň najväčším mestom a naša infraštruktúra je predovšetkým v oblasti školstva, športu a služieb prirodzene spádovou aj pre obyvateľov okolitých miest a obcí. Z tohto pohľadu sa na jej budovanie snažíme aj nahliadať, rozvíjať ju konceptne a komplexne. Rovnako chceme byť pripravení aj na nárast počtu obyvateľov. Naš územný plán ráta s prírastkom zo súčasných bezmála

23-tisíc obyvateľov až na počet 30-tisíc obyvateľov. Ľuďom tak nechceme ponúkať len prácu a bývanie, ale aj dostupnú, kvalitnú a funkčnú občiansku vybavenosť.

Podľa našich informácií – nie všetky mestá a obce sú nadšené z financovania projektov prostredníctvom eurofondov. Niektorí ich považujú za príliš zdĺhavé v príprave či rizikové v implementácii, iní

hovoria o nevhodnom zameraní. Možnosti financovania sa často nezhodujú s tým, čo by chceli a potrebovali mestá financovať. Vedeli by ste si predstaviť väčšiu ponuku finančných produktov – dlhodobých, ale návratných, najmä na dlhodobu finančne návratné aktivity? Prípadne ktoré aktivity a projekty by ste takto chceli financovať?

Procesy, ktoré sú spojené s čerpaním európskych fondov, sú zdĺhavé, komplikované a časovo náročné. V Dubnici sa nám však mimorozpočtové zdroje čerpať darí, čo považujem za výsledok nielen kvalitného personálneho obsadenia oddelenia strategického rozvoja a verejného obstarávania, ale aj projektovej pripravenosti. Samozrejme, napriek tomu by sa veľa vecí dalo zlepšiť. V zásuvke máme ešte mnohé projekty, ktoré takpovediac čakajú „na tú správnu výzvu“. Preto sa postupne nastavujeme na čerpanie výhodných úverov napríklad z Európskej centrálnej banky či už na výstavbu parkovacích domov alebo nájomného bývania.

Čo Vy osobne považujete za najväčšiu prioritu pre rozvoj Vášho mesta a na ktoré

Pokračovanie na nasledujúcej strane

ROZHOVORY S PRIMÁTORMI /

Pokračovanie



témy a oblasti sa v prípade znovuzvolenia plánujete zamerať v budúcom období?

Volebné obdobie je príliš krátke na realizáciu všetkých zámerov a plánov, a to najmä ak chcete pracovať koncepčne. Pri úprave dopravnej situácie pred jednou z našich základných škôl sme napríklad do upravovaného územia zahrnuli aj cyklotrasu, chodník pre peších, stojisko zdieľaného systému bicyklov, stojisko polopodzemných kontajnerov, rekonštrukciu verejného osvetlenia a doplnenie vhodnej zelene. Príprava preto trvala dlhšie, no verím, že samotné riešenie bude dlhé roky funkčné a praktické, pričom naň budú nadväzovať i ďalšie pripravované projekty.

Tam vlastne smeruje moja odpoveď: ku koncepčnému uvažovaniu pri nastavovaní vízie rozvoja, k racionalizácii rozhodnutí a k zvyšovaniu efektivity práce s nastavením jasných pravidiel vo všetkých oblastiach. Postupne sme sa už mnohými z nich prehrýzli, mnohé sú ešte pred nami. V každej z oblastí ako kultúra, doprava, vzdelávanie, životné prostredie, komunikácia s obyvateľmi,

šport, sociálna oblasť a cestovný ruch máme pripravenú sériu projektov a riešení, ktoré



prispejú k zvýšeniu kvality života v našom meste.

Momentálne sme tiež v procese prípravy nového územného plánu. Vzhľadom na

významnosť tohto strategického dokumentu je pre dlhodobý rozvoj územia nesmierne dôležité jeho správne zadefinovanie, aby sa mesto mohlo perspektívne rozvíjať. Chceme spolu s kolegami tvoriť mesto, kde sa ľudia budú cítiť dobre.

Na záver – v čom vám pomáha členstvo v Smart Cities klube a čo by mohol klub vylepšiť, aby vám pomohol pri príprave a realizácii Smart Cities projektov a v zlepšení kvality života obyvateľov mesta?

Komunitu primátoriek a primátorov združených v Smart Cities Klube vnímam ako fórum na výmenu skúseností a zdieľanie príkladov fungujúcich riešení. Vzájomná inšpirácia nielen v oblasti využívania moderných technológií nám pomáha využívať nástroje

21. storočia v prospech obyvateľov našich miest. Veľmi si cením spoluprácu s primátorkami a primátormi a mnohými odborníkmi, domácimi či zahraničnými, ktorú združenie zastrešuje a ponúka svojim členom.

Zdroj/ Mesto Dubnica nad Váhom

- Rubrika Rozhovory s primátormi ukazuje súčasný stav prístupu slovenských, ale aj zahraničných miest k problematike Smart Cities. Pretože mestá si v tejto oblasti nekonkurujú, ale inšpirujú sa navzájom.
- V rámci rubriky Rozhovory s primátormi sme v prvom kole položili rovnaké otázky primátorom miest – členom Smart Cities klubu. Na záver – keď získame prehľad o potrebách, požiadavkách a zámeroch miest – urobíme okrúhly stôl primátorov, kde formou diskusie s predstaviteľmi štátnej správy spoločne vyhodnotíme aktuálnu ponuku štátu pre modernizáciu a rozvoj miest a navrhne formou odbornej tematickej pracovnej skupiny príslušným ministerstvám oblasti, ktoré by boli vhodné na podporu z EŠIF, z plánu obnovy, prípadne iných finančných zdrojov. Budeme viesť diskusiu s predstaviteľmi finančného sektora zameranú na zlepšenia kvality a dostupnosti finančných služieb pre mestá a obce. Budeme spoločne s mestami a bankami hľadať originálne riešenia zamerané na využitie inovatívnych finančných nástrojov v práci miest a obcí.